

Metodyka Klasyfikacji Funduszy Inwestycyjnych¹

1 Wprowadzenie

Metodyka klasyfikacji funduszy określa zasady przyporządkowania przez UKNF funduszu do grupy i podgrupy porównawczej, zgodnej z charakterystyką i celem inwestycyjnym funduszu.

Umożliwia to lepsze zrozumienie i porównanie funduszy inwestycyjnych dostępnych na rynku. Zgodnie ze stanowiskiem UKNF nazwa funduszu powinna być odzwierciedleniem realizowanej polityki inwestycyjnej oraz składu portfela danego funduszu i być spójna z grupą i podgrupą, do której należy fundusz.

2 Kontekst regulacyjny

Regulacje prawa krajowego i UE zobowiązują, aby informacje dotyczące funduszu były rzetelne, nie wprowadzały w błąd i pozwalały inwestorom na ocenę ryzyka związanego z inwestycją w fundusz. Obligują do zachowania spójności pomiędzy informacjami zamieszczanymi w publikacjach o charakterze reklamowym, np. kartach funduszy i informacjami zamieszczonymi w dokumentach ofertowych, tj. prospekcie informacyjnym funduszu.

Regulacje wskazują na zasady dotyczące dywersyfikacji lokat i innych ograniczeń inwestycyjnych mających na celu możliwie maksymalne doprecyzowanie zasad polityki inwestycyjnej, przekładającej się na profil ryzyka funduszu, a co za tym idzie na grupę docelową inwestorów, a także na klasyfikację funduszu.

Ustawa o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi z dnia 27 maja 2004 r. z późn. zm. [dalej Ustawa].

art. 18 ust. 2 pkt 11 i art.20 ust. 1-1a Ustawy - statut funduszu inwestycyjnego określa m.in.

- zasady polityki inwestycyjnej funduszu, w szczególności:
 - typy i rodzaje papierów wartościowych i innych praw majątkowych będących przedmiotem lokat funduszu,
 - kryteria doboru lokat,
 - zasady dywersyfikacji lokat i inne ograniczenia inwestycyjne,
 - dopuszczalną wysokość kredytów i pożyczek zaciąganych przez fundusz.
- szczegółowe zasady dywersyfikacji lokat i innych ograniczeń inwestycyjnych.

¹ Na potrzeby niniejszego dokumentu za fundusz inwestycyjny uznaje się fundusze inwestycyjne otwarte, specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte oraz fundusze inwestycyjne zamknięte utworzone jako fundusze portfelowe. W przypadku funduszy z wydzielonymi subfunduszami, pojęcie to obejmuje również poszczególne subfundusze.

art. 229 ust. 1 i art. 229 ust 6 Ustawy - informacje dotyczące funduszu inwestycyjnego, publikowane przez towarzystwo, rzetelnie przedstawiają sytuację finansową funduszu oraz ryzyko związane z uczestnictwem w funduszu, a publikowane informacje nie mogą wprowadzać w błąd.

art. 229 ust. 9 Ustawy odwołuje się do art. 4 ust. 1-5 Rozporządzenia 2019/1156² - towarzystwo funduszy inwestycyjnych zapewnia, by informacje reklamowe zawierające szczegółowe informacje o UCITS i AFI nie były sprzeczne z informacjami zawartymi w szczególności w prospekcie emisyjnym lub warunkach emisji certyfikatów.

3 Zasady klasyfikacji

Fundusz klasyfikujemy na podstawie opisu polityki inwestycyjnej udostępnionego przez towarzystwo zarządzające funduszem w:

1. statucie,
2. karcie funduszu,
3. dokumencie KID/KIID oraz
4. prospekcie informacyjnym,

a także na podstawie nazwy funduszu nadanej przez towarzystwo.

W przypadku zidentyfikowania rozbieżności pomiędzy deklarowaną nazwą, grupą, polityką inwestycyjną, a rzeczywistą strukturą portfela funduszu, dokonujemy dodatkowej analizy eksperckiej i odpowiedniego dostosowania klasyfikacji funduszu do grupy i podgrupy.

4 Klasyfikacja polskich funduszy inwestycyjnych

UKNF identyfikuje 8 grup porównawczych funduszy inwestycyjnych z odpowiednimi podgrupami.

Grupa	Podgrupa
1. Absolutnej stopy zwrotu	1.1. Absolutnej stopy zwrotu
2. Akcji	2.1. Akcji polskich
	2.2. Akcji zagranicznych
	2.3. Akcji pozostałe
3. Dłużne	3.1. Obligacji korporacyjnych
	3.2. Obligacji skarbowych
	3.3. Obligacji uniwersalne
	3.4. Obligacji pozostałe

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1156 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie ułatwienia transgranicznej dystrybucji funduszy zbiorowego inwestowania oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 345/2013, (UE) nr 346/2013 i (UE) nr 1286/2014 (Dz.U. L 188 z 12.7.2019, s.55).

Grupa	Podgrupa
4. Mieszane	4.1. Mieszane aktywnej alokacji
	4.2. Mieszane ograniczonej alokacji
	4.3. Mieszane cyklu życia*
	4.4. Mieszane pozostałe
5. PPK	5.1. PPK zdefiniowanej daty*
6. Rynku surowców	6.1. Rynku surowców

* Podgrupy podzielone w interwałach pięcioletnich, przy czym rok daty docelowej stanowi wielokrotność liczby pięć np. „mieszane cyklu życia 2050”, „PPK zdefiniowanej daty 2055”.

UKNF zastrzega możliwość aktualizowania lub modyfikowania klasyfikacji w związku ze zmianami w otoczeniu prawnym i rynkowym, definiowania lub opisywania poszczególnych grup i podgrup oraz zasad przypisywania do nich funduszy.

5 Ogólne zasady przydziału funduszy do poszczególnych grup

5.1 Absolutnej stopy zwrotu

Fundusze, których deklarowana polityka inwestycyjna odwołuje się do osiągnięcia dodatnich stóp zwrotu, poprzez inwestowanie np. w strategię typu „absolute return”, niezależnie od warunków rynkowych. Fundusze absolutnej stopy zwrotu powinny spełniać następujące warunki:

- a) brak ograniczeń w zakresie alokacji środków w różne klasy aktywów oraz regiony geograficzne,
- b) brak powiązań z benchmarkami rynkowymi,
- c) alokacja znacznej części aktywów netto w strategię typu „absolute return”.

5.2 Akcji

Fundusze deklarujące zaangażowanie w akcje i inne instrumenty udziałowe przekraczające poziom 80% aktywów netto, uwzględniając ekspozycję przez tytuły uczestnictwa oraz zaangażowanie w instrumenty pochodne na indeksy akcyjne.

5.2.1 Akcji polskich

Fundusze deklarujące politykę inwestycyjną ukierunkowaną na lokowanie co najmniej 80% wartości aktywów netto w instrumenty udziałowe rynku polskiego, w szczególności w akcje krajowych emitentów, przy równoczesnym zaangażowaniu w akcje zagranicznych emitentów lub inne instrumenty finansowe, nieprzekraczającym 20% wartości aktywów netto. W ramach realizacji strategii inwestycyjnej fundusze mogą inwestować swoje aktywa w kontrakty terminowe na indeksy GPW oraz w tytuły uczestnictwa funduszy z ekspozycją udziałową na rynek polski.

5.2.2 Akcji zagranicznych

Fundusze deklarujące politykę inwestycyjną ukierunkowaną na lokowanie ponad 80% wartości aktywów netto w instrumenty udziałowe rynku zagranicznego, w szczególności w akcje zagranicznych emitentów. W ramach realizacji strategii inwestycyjnej fundusze mogą inwestować swoje aktywa w kontrakty terminowe na indeksy zagraniczne oraz w tytuły uczestnictwa funduszy z ekspozycją udziałową na rynek zagraniczny.

5.2.3 Akcji pozostałe

Fundusze papierów udziałowych nie spełniające wymagań pozostałych podgrup funduszy akcyjnych, tzn. takie które inwestują w regiony obejmujące zarówno rynek polski, jak i rynki zagraniczne (np. Europa Środkowo-Wschodnia).

5.3 Dłużne

Fundusze inwestycyjne deklarujące lokowanie środków w instrumenty finansowe o charakterze dłużnym na poziomie przekraczającym 80% aktywów netto, w tym w szczególności w obligacje skarbowe, korporacyjne oraz instrumenty rynku pieniężnego, uwzględniając ekspozycję przez tytuły uczestnictwa oraz zaangażowanie w instrumenty pochodne. Dopuszcza się posiadanie instrumentów udziałowych np. wynikających z praw konwersji. W ramach metodyki klasyfikacji funduszy dłużnych nie dokonuje się rozróżnienia dłużnych papierów wartościowych ze względu na region geograficzny.

5.3.1 Obligacji korporacyjnych

Fundusze papierów dłużnych, których deklarowana polityka inwestycyjna wskazuje na udział obligacji korporacyjnych przekraczający 80% wartości aktywów netto.

5.3.2 Obligacji skarbowych

Fundusze papierów dłużnych, których deklarowana polityka inwestycyjna wskazuje na udział obligacji skarbowych, obligacji gwarantowanych lub poręczonych przez skarb państwa, przekraczający 80% wartości aktywów netto, przy równoczesnym zaangażowaniu w obligacje korporacyjne lub inne instrumenty finansowe, nieprzekraczającym 20% wartości aktywów netto.

5.3.3 Obligacji uniwersalne

Fundusze papierów dłużnych, których deklarowana polityka inwestycyjna nie wskazuje na minimalny udział aktywów netto w dany rodzaj obligacji lub ograniczenia zawarte w polityce inwestycyjnej nie spełniają wymagań podgrup obligacji skarbowych i korporacyjnych, a podawane przedziały sugerują o zmienności portfela funduszu.

5.3.4 Obligacji pozostałe

Fundusze papierów dłużnych niespełniające wymagań pozostałych podgrup funduszy obligacyjnych, w tym fundusze, które deklarują w polityce inwestycyjnej duży udział (np. 50%) inwestycji w tytuły uczestnictwa innych funduszy

dłużnych bez informacji o charakterze funduszu bazowego, natomiast pozostała część portfela może stanowić różnego rodzaju obligacje.

5.4 Mieszane

Fundusze deklarujące lokowanie aktywów zarówno w instrumenty udziałowe, jak i dłużne, które, zależnie od przyjętej strategii, mogą zmieniać w czasie proporcję udziałów aktywów w portfelu.

5.4.1 Mieszane aktywnej alokacji

Fundusze, które deklarują alokacje swoich aktywów w zależności od perspektyw rynkowych, dowolnie zmieniając udział instrumentów udziałowych i dłużnych w aktywach netto. Informacja o takim sposobie polityki inwestycyjnej powinna być deklarowana w statucie, prospekcie informacyjnym, materiałach informacyjnych, a także powinna być zamieszczona w nazwie funduszu. Za dobrą praktykę uznaje się umieszczenie zapisu np. „aktywne zarządzanie – fundusz posiada limity inwestycyjne, pozwalające zarządzającemu na elastyczną zmianę portfela funduszu, w tym jego ryzyka i dochodowości”.

5.4.2 Mieszane ograniczonej alokacji

Fundusze, które deklarują alokacje swoich aktywów w zależności do perspektyw rynkowych, dowolnie zmieniając udziały instrumentów udziałowych i dłużnych w aktywach netto, z zastrzeżeniem ograniczeń inwestycyjnych dotyczących udziału klas aktywów umieszczonych w statucie. Informacja stosowaniu takiej techniki inwestycyjnej powinna być deklarowana w statucie, prospekcie, materiałach informacyjnych, a także powinna być zamieszczona w nazwie funduszu, np. „Przy czym, część udziałowa subfunduszu nie będzie większa niż 40% aktywów funduszu.”.

5.4.3 Mieszane cyklu życia

Fundusze z wyznaczoną datą docelową (lub zapadalności), modyfikujące w czasie strukturę portfela zgodnie z realizowaną polityką inwestycyjną, zwiększając udział aktywów dłużnych. Fundusze działające na podstawie ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych przypisane są do odrębnej grupy.

Fundusze mieszane cyklu życia dzieli się na podgrupy w interwałach pięcioletnich, przy czym rok daty docelowej stanowi wielokrotność liczby pięć. Przyporządkowanie funduszu do podgrupy następuje na podstawie data docelowej z nazwy funduszu.

5.4.4 Mieszane pozostałe

Fundusze, które nie spełniają wymagań pozostałych podgrup funduszy mieszanych, w tym fundusze deklarujące w polityce inwestycyjnej lokowanie większości (w przybliżeniu co najmniej 50%) aktywów netto w tytuły uczestnictwa innych funduszy.

5.5 PPK

Fundusze działające na podstawie ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych i prowadzące politykę inwestycyjną zgodną z tą ustawą.

5.5.1 PPK zdefiniowanej daty

Fundusze działające na podstawie ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych, z określoną datą docelową (lub zapadalności) stopniowo zmieniające strukturę portfela w czasie, zgodnie z przyjętą polityką inwestycyjną. Polega to na tym, że wraz ze zbliżaniem się do daty docelowej udział aktywów udziałowych (np. akcji) jest zmniejszany na rzecz aktywów dłużnych (np. obligacji), aby ograniczyć ryzyko. Polityka inwestycyjna wskazuje, który rodzaj funduszu w ramach PPK jest optymalny dla danej grupy wiekowej inwestora.

Fundusze PPK zdefiniowanej daty dzieli się na podgrupy w interwałach pięcioletnich, przy czym rok daty docelowej stanowi wielokrotność liczby pięć. Przyporządkowanie funduszu do podgrupy następuje na podstawie daty docelowej z nazwy funduszu.

5.6 Rynku surowców

Fundusze, które deklarują inwestowanie w przybliżeniu co najmniej 80% aktywów netto na rynku surowców, w tym pośrednio poprzez instrumenty pochodne, których bazą są surowce, akcje spółek surowcowych, tytuły uczestnictwa instytucji wspólnego inwestowania z siedzibą za granicą lokujących środki na rynkach surowcowych oraz inne instrumenty związane z rynkiem surowców. Polityka inwestycyjna tych funduszy powinna wskazywać na bezpośrednie lub pośrednie zaangażowanie poprzez np. instrumenty zapewniające ekspozycję na rynek surowcowy, a także np. poprzez podmioty, których podstawowymi kategoriami lokat (w przybliżeniu co najmniej 80% aktywów netto), w ramach realizacji celu inwestycyjnego są instrumenty ETP (exchange-traded products), oparte na aktywach bazowych w postaci surowców lub kryptowalut.

6 Nazwy funduszy

UKNF opublikował stanowisko dotyczące informacji publikowanych przez fundusze inwestycyjne.

W nazwach funduszy inwestycyjnych, dopuszcza się, a w niektórych przypadkach wymaga, stosowania określeń opisujących lub sugerujących charakter działalności inwestycyjnej funduszu. Występowanie określonych pojęć w nazwie funduszu powinno być poparte odpowiednim profilem inwestycyjnym, w szczególności poprzez większościową ekspozycję wartości aktywów zgodnych z tym charakterem, określony zasięg geograficzny lub specyficzną politykę inwestycyjną. Za dobrą praktykę uznane jest zapewnienie, aby co najmniej 80% wartości aktywów netto funduszu spełniało kryteria odpowiadające jego nazwie.

7 Założenia pomocnicze przy klasyfikacji

7.1 Ekspozycja bezpośrednia

Bezpośredni udział w kontekście klasyfikacji funduszy inwestycyjnych odnosi się do sytuacji, w której fundusz dokonuje lokat bezpośrednio w papiery wartościowe i inne aktywa. W tego rodzaju strukturze inwestycyjnej fundusz angażuje środki w aktywa takie jak akcje, obligacje, instrumenty rynku pieniężnego i inne które są ujęte bezpośrednio w jego portfelu inwestycyjnym. Ekspozycja na aktywa nie jest realizowana za pośrednictwem innych funduszy lub pośrednich instrumentów. Tego typu inwestycje są bezpośrednio odzwierciedlane w strukturze aktywów funduszu.

7.2 Ekspozycja pośrednia przez jednostki uczestnictwa, certyfikaty inwestycyjne lub tytuły uczestnictwa

W przypadku, gdy fundusz lokuje środki w instrumenty finansowe innych funduszy inwestycyjnych, struktura aktywów funduszu odzwierciedla bezpośrednio klasy aktywów funduszu/-y, w który/-ych dokonano inwestycji, proporcjonalnie do wysokości zaangażowania.

7.3 Ekspozycja pośrednia na wybrany sektor gospodarki

Ekspozycja pośrednia na wybrany sektor emitenta odnosi się do inwestycji funduszu, które koncentrują się na określonych segmentach rynku lub branżach gospodarki i może powodować wrażliwość aktywów funduszu na skutki zmian w danym sektorze. W ramach klasyfikacji funduszy uwzględnia się, w jakim stopniu fundusz lokuje swoje aktywa w instrumenty finansowe emitowane przez firmy działające w określonych sektorach, takich jak np. surowce czy nieruchomości.

7.4 Ekspozycja pośrednia przez instrumenty pochodne

Ekspozycja pośrednia na daną klasę papierów wartościowych przez instrumenty pochodne odnosi się do strategii, w ramach których fundusz inwestuje w kontrakty pochodne, które opierają się na wartości aktywów bazowych. W kontekście klasyfikacji funduszy, ekspozycja przez instrumenty pochodne jest uwzględniana w strukturze aktywów funduszu, a w szczególności w określaniu alokacji między różnymi klasami aktywów.